

- Panama Kanalı
- <http://www.youtube.com/watch?v=ETgK3BkRm6A>
- <https://www.youtube.com/watch?v=DrQrKaku3e0>

Rol değişimi

- I. ve II. Dünya Savaşları askeri teknolojinin gelişmesine yol açtı.
- II. Dünya Savaşı'nın arkasından yorgun düşen Avrupa devletleri ve özellikle İngiltere,
- dünya tarihindeki etkin rolünü yitirmiş, siyasi, ekonomik ve askeri güç Amerika Birleşik Devletlerine (Savaşa girmedi üretti) geçti.

Almanya

- II. Dünya savaşından sonra Almanya'nın yenilgisinin ardından ABD'ye ve Sovyet Rusya'ya giden Alman bilim insanları, uzay çalışmalarına destek verdiler .
- Bu destek V1 ve V-2 füzelerinin gelişmesine ve bu bilgi birikimi uydu teknolojisinin alt yapısını geliştirdi.

- V1 füze

- Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra
  - Askeri amaçlarla kullanılan Uydu ve internet teknolojilerinin sivil amaçlarla kullanılmasına bağlı olarak insanoğlu,
  - tarih boyunca görülmemiş hızlı bir iletişim devrimi yaşamış
  - Bunun sonunda sosyal bilimler "küreselleşme" denen bir olgu ve kavram yaygınlık kazanmıştır.
  - Bu tür bir küreselleşme çağımıza özgü olup,
  - Tarih içinde Roma,
  - Moğol ve Osmanlı gibi imparatorlukların öncülüğünde yaşanan kısmı küreselleşmeden çok farklıdır.
  - Yaşanan küresel faaliyetlere büyük şirketler öncülük etmektedir.

CUBA

SUDAN

IRAN

BURMA

NORTH
KOREA

- Bugün küreselleşme,
- dünya çapında sosyal değişmeleri yaygınlaştırıyor,
- Gelecek yıllarda pek çok ulus-devletin milli kültürünün müzelerde çiplerde saklanacağı ve ölü bir kültür muamelesi göreceği tahmin ediliyor.

- Toplumsal rol ve statüler,
- Ekonomik varlıklarda,
- Nüfus artış hızında,
- Üretim ilişkilerinde,
- Aile ve akrabalık ilişkilerinde,
- Dinsel kurumlar,
- Gelenek ve göreneklerin değişmesi
- Teknolojik, (üretimde kullanılan araç ve gereçlerin değişmesi)
- Eğitim kurumunda,
- Kişilik,
- Sanatta,
- Çocuk yetiştirme yöntemlerinde (Bu konuda klasik edebiyat eserleri okunabilir)
- Cinsel davranış, tutum ve değerlerinde
- Kitle iletişim sistemlerinde
- Dilde değişmeler

Belli bir zaman ve mekandaki toplumda sosyal değişimi incelerken, her biri tek tek ele alınmalı ve aralarındaki etkileşime de bakılmalıdır.

SOSYAL DEĞİŞME, GENEL KURAMLAR VE FAKTÖRLER

Bazı düşünürler, sosyal değişimi bir takım kuramlarla açıklamaya çalışmışlardır. Tarih içinde oluşan sosyal değişimleri açıklamak için pek çok kuram ileri sürülmüştür. Bunlardan bazıları

1. Orijinal durumdan çöküş kuramı
2. Döngüsel değişim kuramı
3. Sürekli sosyal ilerleme kuramı
4. Marx'ın tarihsel materyalizmi
5. Evrim kuramları (Sosyal Darwinizm)
6. Sosyo-biyolojik kuramlar

- GÜNÜMÜZDE EKONOMİK GELİŞMELERİN,
- TEKNİK İLERLEMELERİN,
- NÜFUS HAREKETLERİNİN
- TOPLUMU DEĞİŞTİRDİĞİ DÜŞÜNÜLÜYOR,

Toplumsal Değişimi etkileyen Faktörler

- • Coğrafi etmenler
- Demografik etmenler
- Din
- Düşünceler
- Liderler
- Askerler
- Buluş ve keşifler
- Teknoloji
- Çatışma

- Alman düşünür Karl Marx (1818-1883),
altyapıyı,
  - en geniş anlamıyla toplumun tüm maddi unsurları,
  - üst yapıyı ise en geniş anlamıyla toplumun tüm düşünsel olanakları olarak tanımlamaktadır,
- toplumdaki ilişkileri altyapı ve üstyapının diyalektik bir sentezi olarak nitelendirmektedir

BİLİM VE TEKNOLOJİ FAKTÖRÜ

Bütün sosyal değişme kuramlarında teknoloji bir faktör olarak kabul edilmektedir.

Bilimi doğa kanunlarının araştırılması, teknolojiyi de hayati kolaylaştırmak için bu kanunların maddi hayata uygulanması olarak tanımlamıştık.

Bilim ile teknoloji ancak 19. yüzyılda yan yana gelebilmiştir.

Bu yüzden ki bu yüzyılda insanoğlu, Batı'da tarihin hiçbir döneminde şimdiye kadar olmamış bir [keşif ve patent](#) yoğunluğu yaşamıştır.

- Belirli bir zaman ve mekandaki toplumdaki sosyal değişmeyi anlamak,
  - iç ve dış faktörleri hesaba katmak gerekir.
  - Sosyal değişim; savaş, devrim, doğal felaketler, salgın hastalıklar ve barış dönemleri için ayrı ayrı ele alınmalıdır.
  - Bir toplum, dış faktörlerin etkisi altında kendi kurumlarını ve yapısını değiştirme ihtiyacı duyabilir.
  - Dış faktörler, toplumun iç dengesini bozabilir.
  - Basiret sahibi yöneticiler, toplum varlığını korumak ve devam ettirmek için top yekun bir yapı ve ilişki değişikliğine gider.
  - Toplum içindeki bazı unsurlar, bu değişime direnir ve zamanla bir tür denge kurulur.

Osmanlı devletinde bilim ve teknoloji

- Osmanlı devletinin bilim ve teknolojiye yaklaşımına ve bunun sosyal değişmeye etkisi incelendiğinde Osmanlı Devleti'nin yönetici zümresi Avrupalılardan kendisini üstün görmüştür.
- Ancak Batı'nın silah teknolojisinin en iyi bir müşterisi Osmanlı devleti olmuştur.
- 17. yüzyılda savaş meydanlarında alınan yenilgiler bir dönüm noktası olmuştur

- Osmanlı devleti yöneticileri sadece silah alımının yeterli olmadığını anlamıştır.
- Batı savaş tarzının alınması ve yabancı uzman ithal edilmesi gerektiği görüşüne götürmüştür ve bunlar Islahatları getirmiştir.
- Böylece toplumda gelecek yüzyıllarda yaşanacak hızlı değişimin fitili yakılmıştır.

Gelişmeye Açık

- Osmanlı tebaasının,
- saat, dürbün,
- tabanca ve tüfek, ayna, teleskop, gözlük gibi
- Avrupa'da üretilen ürünlere sahip olma konusunda istekli oldukları anlaşılmaktadır.

- Osmanlı döneminde Türkiye'de Piri Reis'in [akibeti](#), nin ne olduğunu biliyor muyuz?

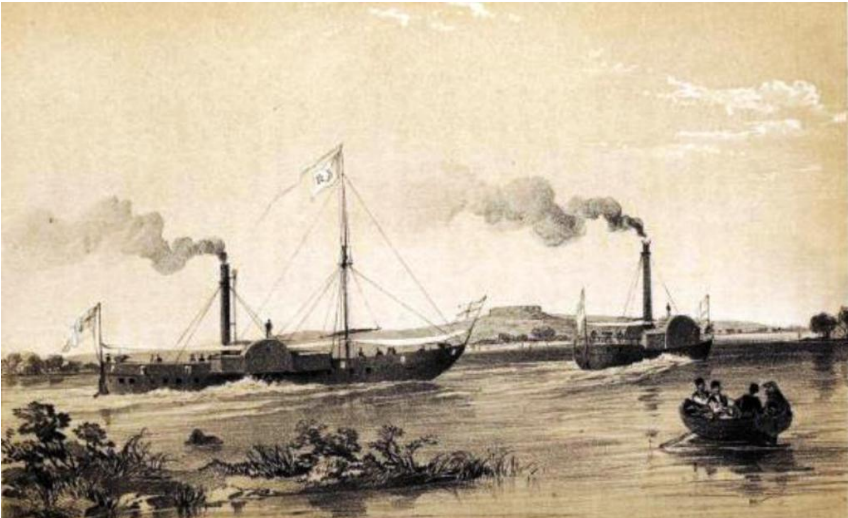

- Takiyüddin'in rasathanesinin yıkılması,
  - (Niçin Yıkıldı???)
- Lagari Hasan Çelebi'nin Kırım'a sürülmesi,
- Mimar Sinan'ın Sari Mustafa Çelebi'ye anlattığı kendisini kıskanan kimselerin ona ettiği oyunlar, **bireysel kıskançlık ve çekememezliklerin** bilimsel ve teknolojik gelişmenin önünde önemli bir **engel olduğuna kanıttır.**
- Diğer yandan Osmanlı toplumunda bilim yerine edebiyat, şiir ve güzel söz söyleme önemsenmişti.

ISLAHAT

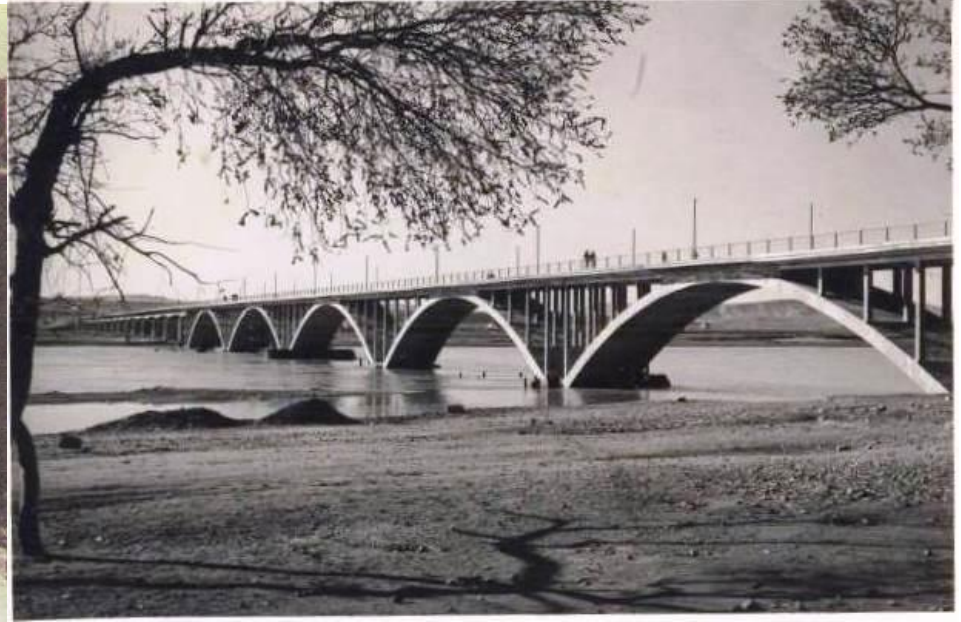
- III. Selim ve II. Mahmut gibi Osmanlı padişahları yaptıkları,
- Askeri, yönetim ve sosyal alanlardaki ıslahatları ile hem günlük yaşamı etkilediler,
- hem de kendilerinden sonra daha radikal devrimler yapabilecek mektepli kuşakların yetişmesine yol açtılar. 1829'da Sultan II. Mahmut'un fes yeniliğine karşı büyük bir tepki olmuş,
- fes beraberinde feshane gibi bir fabrikanın kurulup, teknolojinin transferine yol açmış ve 80—90 yıl sonra fes, Osmanlı vatandaşı olmanın bir simgesi haline gelmiştir.

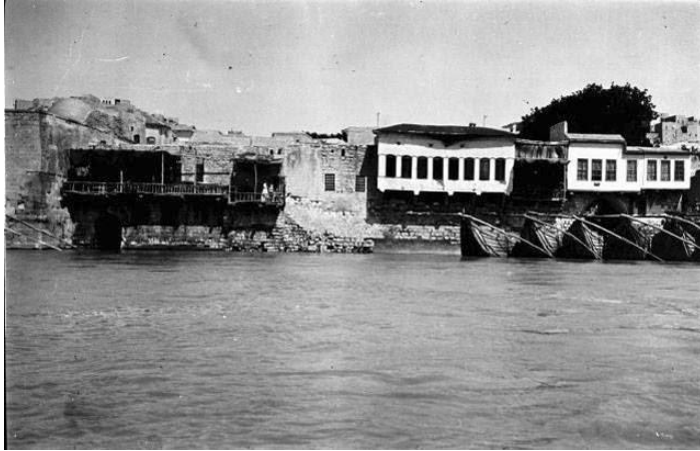
- Osmanlı Devletinde matbaa, vapur, telgraf ve şimendifer gibi çağdaş teknolojinin transferine karşı
- müstensihler (yazıyı çoğaltanlar),
- kayıkçılar, valiler ve posta tatarları,
- deve kervan sahipleri gibi zümrelerin öncülük ettiği bir takım muhalefet hareketleri oluştu.

Birecik Köprüsünü Yapan Mühendis Öldürüldü.1956

Fırat kenarında müşteri bekleyen salları

- Şehir merkezlerine büyük saat kulelerinin inşasına da
- müezzin,
- muvakkit ve kayyum gibi din görevlilerinin önemini ortadan kaldıracacağı endişesi ile karşı çıkıldı.

- Sultan Abdülaziz'in “**Demiryolu geçsin de isterse sırtımdan geçsin**” (Engin, 1993: 70) sözü Osmanlı sultanlarının Batı Avrupa teknolojisine yaklaşımına iyi bir örnektir.
- İslahatların yol açtığı değişme, ülkenin her yerine aynı hızla **yayılmamıştır**. Türkiye’de ilk demir yolu 1866’da İzmir-Aydın arasında yapılmasına rağmen,

Teknoloji transferi

- 1930'lu yıllarda Anadolu'nun iç kesimlerinde malların naklinde aynı 13. yüzyılın ilk yarısında Anadolu Selçuklu Devleti'nde olduğu gibi deve kervanları kullanılmaktaydı.

- Zamanla Anadolu ilerinde Őose yolların yapılması, ulaşımda kamyon, otomobil, otobüs gibi araçların kullanılması ve demiryollarının yaygınlaştırılması gerçekleştirilmiştir.

Siyaset ve teknoloji

- 1. Meşrutiyet Döneminde Ahmet Mithat Efendi (1844—1912) gibi Osmanlı aydınları, yayınları ile halkı Avrupa'daki son keşifler hakkında bilgilendirdiler.
- [Genç Osmanlılar,](#)
- Batı medeniyet terimi ile hürriyet, özgürlük, eşitlik, anayasal sistemi anlarken,
- Ahmet Mithat Efendi ise medeniyeti teknik ve ideoloji açısından ikiye bölüyor ve elektrik, fonograf, telefon, matbaa gibi bilimsel ve teknik gelişmelerin alınmasını hararetle savunuyordu.

Yabancılaşma

- Bazı aydınlar ise
- Batı teknolojisinin arka planını inceleyerek, Osmanlı Devleti'nin bu tür bir teknoloji üretebilmesi için ona benzer bir eğitim, ekonomik yapı kurması gerektiğinin önemini vurguladı.
- Bir kısmı, toplumun kültürünü oluşturan unsurları reddetme noktasına geldi ve sosyal çevrelerine yabancılaştılar.